

Het onderwijssysteem van

Rusland

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Rusland. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Rusland met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Copyright

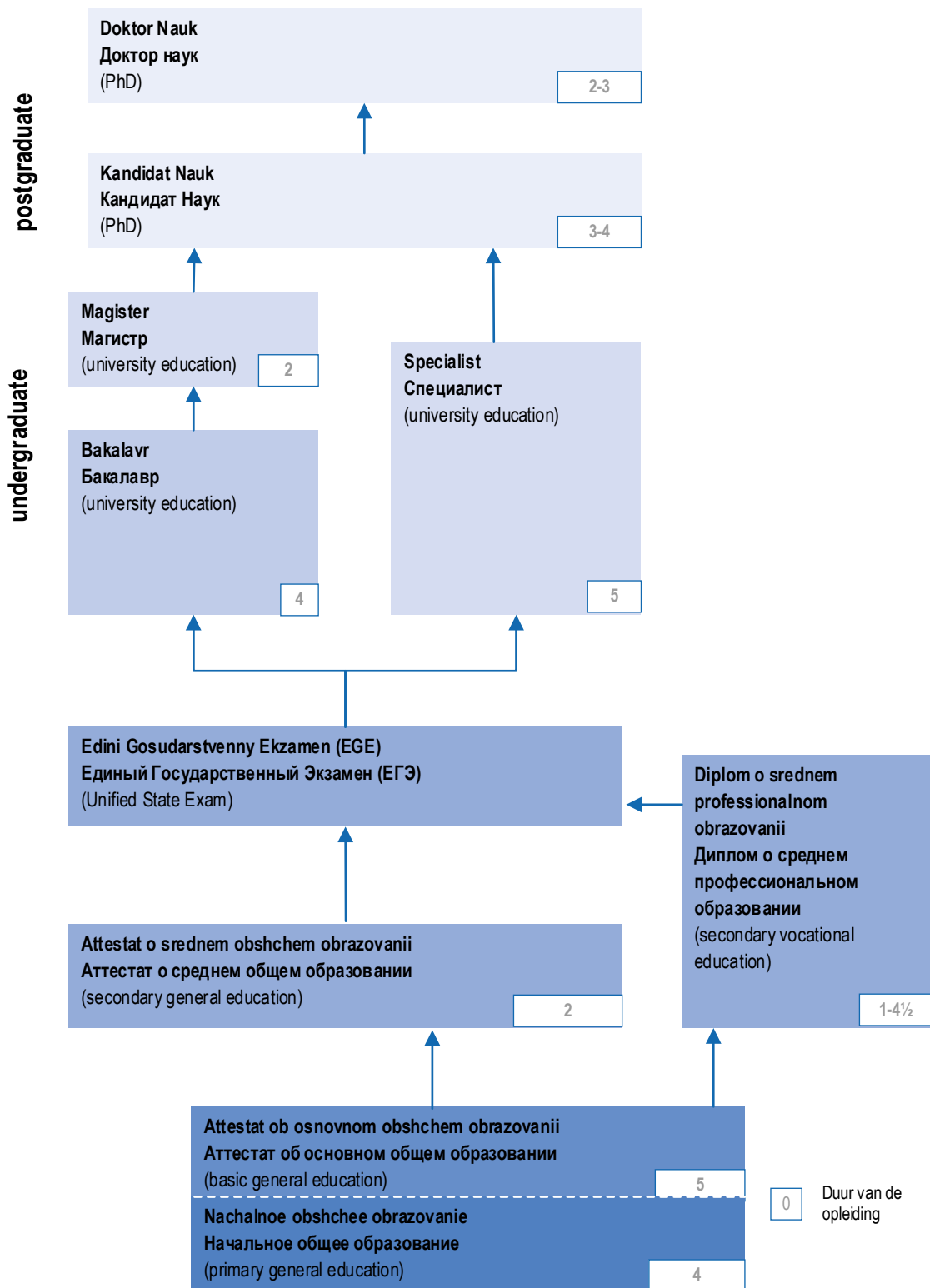

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/onderwerpen/copyright voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

■ **Achtergrond**

- **Land:** Rusland, officieel de Russische Federatie (Российская Федерация, *Rossijskaja Federatsija*).
- **Geschiedenis:** Rusland is sinds 1991 een zelfstandig land. Daarvoor was het als Russische Socialistische Federatieve Sovjetrepubliek de kern van de Sovjet-Unie.
- **Verantwoordelijk voor onderwijs:** Het [ministerie van Onderwijs van de Russische Federatie](#) (Министерство просвещения Российской Федерации, *Ministerstvo prosvesjtsjenia Rossijskoj Federatsii*) is verantwoordelijk voor basis- en voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. Het [ministerie van Wetenschap en Hoger Onderwijs van de Russische Federatie](#) (Министерство науки и высшего образования Российской Федерации, *Ministerstvo nauki i vyssjego obrazovania Rossijskoj Federatsii*) gaat over wetenschap en hoger onderwijs.
- **Bolognaproces:** Sinds september 2003 is Rusland lid van de Europese Hogeronderwijsruimte (EHEA). Zie ook de pagina over Rusland op de [EHEA-website](#).
- **Internationale verdragen:** Rusland heeft de Lissabon Erkenningconventie in 2000 ondertekend en geratificeerd. De [website van de Russische ENIC](#) heeft een overzicht (in het Russisch) van alle bilaterale en multilaterale overeenkomsten op het gebied van hoger onderwijs.
- **Leerplicht:** 11 jaar onderwijs is verplicht, meestal van 7 tot 17 of 18 jaar.
- **Voertaal onderwijs:** In principe Russisch, al biedt de wet ook mogelijkheden voor onderwijs in minderheidstalen.
- **Schooljaar:** 1 september tot begin juni.
- **Schoolexamens:** eind mei, begin juni.
- **Academisch jaar:** 1 september tot eind juni (2 semesters van 5 maanden).

■ **Stroomschema: onderwijssysteem Rusland**

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's die het meest voorkomen. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-niveau
<i>Attestat ob osnovnom obsjtsjem obrazovanii</i> - Аттестат об основном общем образовании (Getuigschrift van het lager algemeen onderwijs)	3 jaar algemeen voortgezet onderwijs	-	-
<i>Attestat o srednem obsjtsjem obrazovanii</i> - Аттестат о среднем общем образовании (Getuigschrift van het voortgezet algemeen onderwijs)	ten minste een havodiploma	4	4
<i>Diplom o srednem professionalnom obrazovanii</i> - Диплом о среднем профессиональном образовании (Diploma van het middelbaar beroepsonderwijs van het 2 ^e niveau)	havodiploma voor het algemeen vormende deel en mbo-diploma (kwalificatieniveau 3 of 4) voor het beroepsgerichte deel	4 en 3/4	4 en 3/4
<i>Diplom bakalavra</i> – Диплом бакалавра (bachelordiploma)	bachelorgraad in het hbo of wo	6	6
<i>Diplom specialista</i> – Диплом специалиста (specialistdiploma) (5 jaar)	mastergraad in het hbo of bachelorgraad in het wo	7/6	7/6
<i>Diplom magistra</i> – Диплом магистра (masterdiploma)	mastergraad in het hbo of wo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan geen rechten kunnen worden ontleend.
- NLQF = Nederlands kwalificatieraamwerk. [EQF](#) = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het [EQF/NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijs en diploma's Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De

waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Basisonderwijs

Het basisonderwijs duurt 4 jaar en wordt gegeven door groepsleerkrachten. Naast staatsscholen zijn er ook privéscholen in Rusland. Deze scholen moeten, net als de openbare scholen, het voorgeschreven staatscurriculum volgen. Kinderen starten meestal met klas 1 op hun 7e en eindigen met klas 4 op hun 10e.

Voortgezet onderwijs

In Rusland wordt de verdeling tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs anders gemaakt. De eerst fase van 4 jaar basisonderwijs en 5 jaar onderbouw van het voortgezet onderwijs heet daar 'basaal algemeen onderwijs' (*osnovnoje obsjtsjeje obrazovanie*). Daarna volgt 2 jaar middelbaar onderwijs, in Russische termen *srednee obsjtsjeje obrazovanie*. In Nederland noemen we die tweede fase de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

Het voortgezet onderwijs in Rusland:

- de onderbouw duurt 5 jaar (klas 5 tot en met 9, leeftijd 11 tot en met 15-16 jaar); en
- de bovenbouw duurt 2 jaar (klas 10 en 11, leeftijd 15-16 tot en met 17-18 jaar).

Zowel de onderbouw als de bovenbouw sluiten leerlingen af met een examen en een diploma. In totaal hebben leerlingen dan 11 jaar onderwijs gevolgd en eindigt de leerplicht.

Curriculum

De staat bepaalt ook het basiscurriculum voor het voortgezet onderwijs. Dit curriculum bestaat uit een aantal verplichte onderdelen op het gebied van exacte vakken, sociale vakken, taal en cultuur. In de praktijk mag iedere middelbare school zijn eigen curriculum vaststellen, als het maar binnen de richtlijnen van het basiscurriculum valt.

Naast algemene scholen zijn er ook scholen met een speciaal profiel (bijvoorbeeld talen, wiskunde of natuurwetenschappen) en scholen die zich richten op kunst of specifieke activiteiten, zoals sport.

Leerlingen kunnen overstappen naar het [middelbaar beroepsonderwijs](#) na de onderbouw (tot en met klas 9) of na de bovenbouw (tot en met klas 11).

De onderbouw van het voortgezet onderwijs

- Duur: 5 jaar (klas 5 tot en met klas 9).
- Inhoud: het basiscurriculum zoals vastgesteld door de staat, met aanvullingen van de school. Het niveau is voor alle leerlingen hetzelfde. Afsluitend doen ze het staatsexamen voor de onderbouw.

- Diploma: *Attestat ob osnovnom obsjtsjem obrazovanii* - Аттестат об основном общем образовании (Getuigschrift van het lager algemeen onderwijs). Dit diploma heeft een vast staatsformat dat elke geaccrediteerde school gebruikt.

Het *Attestat ob osnovnom obsjtsjem obrazovanii* - Аттестат об основном общем образовании is qua niveau vergelijkbaar met 3 jaar algemeen voortgezet onderwijs.

De bovenbouw van het voortgezet onderwijs

- Duur: 2 jaar (klas 10 en 11).
- Inhoud: een breed, algemeen curriculum met doorgaans 15-20 vakken. Het niveau is, net als in de onderbouw, voor alle leerlingen hetzelfde. Het onderwijs is in het algemeen gericht op kennis en feiten, en niet zozeer op onderzoekend leren. Deze fase wordt afgesloten met het [Uniforme Staatsexamen](#) (*Edini Gosudarstvenny Ekzamen*, EGE - Единый Государственный Экзамен, ЕГЭ).
- Diploma: *Attestat o srednem obsjtsjem obrazovanii* - Аттестат о среднем общем образовании (Getuigschrift van het voorgezet algemeen onderwijs). Dit diploma heeft een vast staatsformat, dat elke geaccrediteerde school gebruikt.

Tot 2013 heette dit diploma *Attestat o srednem (polnom) obsjtsjem obrazovanii* - Аттестат о среднем (полном) общем образовании (Getuigschrift van het voorgezet (volledig) algemeen onderwijs).

Het *Attestat o srednem obsjtsjem obrazovanii* (Аттестат о среднем общем образовании) is qua niveau vergelijkbaar met ten minste een havodiploma.

NB

- Deze waardering is gebaseerd op de duur van 11 jaar, het ontbreken van verschil in niveau, de kennisgerichte aanpak van het onderwijs en het brede vakkenpakket.
- Momenteel beginnen enkele middelbare scholen te werken met profielen en/of verdiepende vakken. Nuffic volgt deze ontwikkelingen.

Edini Gosudarstvenny Ekzamen (EGE)

Het Uniforme Staatsexamen, het EGE, dient zowel als eindexamen van de middelbare school, als toelatingsexamen voor hoger onderwijs. De vakken Russisch en wiskunde zijn verplichte onderdelen. Aan de examens in alle andere

vakken nemen de leerlingen op vrijwillige basis deel. Vaak kiezen ze de vakken die nodig zijn voor toelating tot het hoger onderwijs van hun keuze.

Middelbaar beroepsonderwijs

Leerlingen kunnen middelbaar beroepsonderwijs (Среднее профессиональное образование, *Sredneje professionalnoje obrazovanie*) op 2 niveaus volgen:

- op basisniveau, namelijk het 1^e niveau; en
- op gevorderd niveau, het 2^e niveau.

Bovendien kunnen leerlingen op 2 momenten instromen, namelijk na 9 jaar algemeen onderwijs (onderbouw) of na 11 jaar algemeen onderwijs (bovenbouw). Het curriculum van het middelbaar beroepsonderwijs is altijd gedeeltelijk algemeen vormend.

Basisniveau

Het 1^e niveau (basisniveau) voor beroepskrachten (*skilled workers*) kunnen leerlingen volgen aan professionele centra of op professionele scholen.

- Duur: 2 tot 2½ jaar na 9 jaar algemeen onderwijs, of 1 tot 1½ jaar na 11 jaar onderwijs.
- Inhoud: beroepsgerichte vakken en een aantal vakken algemeen vormend onderwijs.
- Diploma: *Diplom o srednem professionalnom obrazovanii* - Диплом о среднем профессиональном образовании (Diploma van het middelbaar beroepsonderwijs) met aanduiding van het 1^e niveau.

Gevorderd niveau

Opleidingen van het 2^e niveau (gevorderd niveau), voor hoger gekwalificeerd personeel, worden gegeven aan een '*technikum*' of '*kolledzj*' (technicum of college). Soms maakt een college deel uit van een universiteit, maar de opleidingen behoren niet tot het hoger onderwijs.

- Duur: 3 tot 4½ jaar na 9 jaar algemeen onderwijs, of 2 tot 3 jaar na 11 jaar onderwijs.
- Inhoud: beroepsgerichte vakken en een aantal vakken algemeen vormend onderwijs.
- Diploma: *Diplom o srednem professionalnom obrazovanii* - Диплом о среднем профессиональном образовании (Diploma van het middelbaar beroepsonderwijs) van het 2^e/gevorderde niveau.

Dit soort diploma's geeft in principe ook toelating tot een opleiding in het hoger onderwijs in dezelfde studierichting. Instellingen kunnen vrijstellingen verlenen van 1 tot 2 jaar.

Het *Diplom o srednem professionalnom obrazovanii* van het 2^e niveau is qua niveau vergelijkbaar met een havodiploma voor het algemeen vormende deel en met een mbo-diploma op kwalificatieniveau 3 of 4 voor het beroepsgerichte deel, afhankelijk van de inhoud en duur van de opleiding.

Na afronding van deze opleidingen (van zowel het 1^e niveau als het 2^e niveau) kunnen leerlingen er voor kiezen alsnog het Uniforme Staatsexamen (EGE) te doen. Dit kan omdat de opleidingen altijd uit een algemeen vormend deel bestaan, ze zijn nooit puur beroepsgericht. Als ze slagen voor het EGE kunnen leerlingen doorstromen naar het hoger onderwijs.

■ Toelating tot hoger onderwijs

Sinds 2009 is het Uniforme Staatsexamen (EGE) in de hele Russische Federatie verplicht. Op basis van de scores voor de verplichte en vrijwillige examens kunnen studenten toegang krijgen tot alle hogeronderwijsinstellingen in Rusland. Sommige instellingen, zoals de nationale universiteiten, mogen zelf aanvullende toelatingseisen opleggen.

De resultaten van het EGE zijn sinds 2014 alleen beschikbaar voor Russische hogeronderwijsinstellingen (in een niet-openbare database). Daarom kunnen instellingen buiten Rusland geen gebruikmaken van deze resultaten. De resultaten spelen dus geen rol in toelatingsprocedures buiten Rusland, omdat de gegevens niet openbaar zijn.

Als studenten zich aanmelden voor hoger onderwijs in het buitenland kunnen ze het *Attestat o srednem obsjtsjem obrazovanii* (Getuigschrift van het voorgezet algemeen onderwijs) laten zien. Dit diploma ontvangen leerlingen als ze slagen voor het verplichte onderdeel van het EGE.

■ Hoger onderwijs

In het Russisch hoger onderwijs is er geen onderscheid tussen wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs.

Soorten instellingen

Er zijn staatsinstellingen en particuliere instellingen in Rusland. In het algemeen zijn er 6 soorten hogeronderwijsinstellingen:

- Nationale universiteiten: daarvan bestaan er slechts 2, Staatsuniversiteit van Moskou (Lomonosov-universiteit) en de Staatsuniversiteit van Sint-Petersburg.
- Federale universiteiten: deze 10 instellingen zijn van belang voor de hele Russische Federatie.
- Nationale *research* universiteiten: deze 29 universiteiten zijn sterk in onderzoek.
- Universiteiten: deze onderwijsinstellingen bieden een brede waaier van programma's en opleidingen aan.
- Academies: deze instellingen richten zich op een specifiek vakgebied, bijvoorbeeld kunst, gezondheid of landbouw.
- Instituten: deze onderwijsinstellingen zijn gericht op specifieke beroepen.

In 2015-2016 bestonden er 530 staatsinstellingen en 366 privé-instellingen. Het is vrijwel onmogelijk om het actuele aantal hogeronderwijsinstellingen te geven, omdat er veel veranderingen plaatsvinden en er steeds instellingen fuseren met andere instellingen. Het totale aantal instellingen neemt daardoor geleidelijk af.

Internationalisering

In 2013 is het 'Project 5-100' gestart om het Russisch hoger onderwijs internationaler en moderner te maken. De daarvoor geselecteerde instellingen, 21 in totaal, krijgen extra budget om hun concurrentiepositie te maximaliseren, wereldwijd. De universiteiten doen actief aan internationalisering (van het curriculum, het personeel, en de studenten) en zijn ondernemend op het gebied van internationale samenwerking.

■ Universitair en hoger beroepsonderwijs

Deze diploma's komen het meest voor in het Russisch hoger onderwijs:

- *Bakalavr* – Бакалавр, Bachelor
- *Magistr* – Магистр, Master
- *Specialist* – Специалист, Specialist

Bakalavr - Бакалавр

Bacheloropleidingen zijn ervoor vrijwel alle vakgebieden, behalve geneeskunde, diergeneeskunde, farmacie en tandheelkunde.

- Duur: 4 jaar (240 studiepunten).
- Inhoud: breed van opzet in het begin, met aandacht voor vakken als sociale wetenschappen, economie, geschiedenis, een vreemde taal en natuurwetenschappen. Afsluitend een scriptie of verslag van een project (gewoonlijk staat daar 4 maanden voor) en 2 tot 4 staatsexamens.
- Toelatingseisen: het *Attestat o srednem obsjtsjem obrazovanii* (Getuigschrift van het voorgezet algemeen onderwijs) en de resultaten van het Uniforme Staatsexamen.
- Diploma: *Diplom bakalavra* – Диплом бакалавра (bachelordiploma). Bij dit staatsdiploma hoort een bijlage waarop alle vakken, uren, cijfers, practica en de cijfers voor het afsluitend examen en de scriptie staan.

Het diploma geeft in principe toelating tot masteropleidingen.

Het *Bakalavr*-diploma (Бакалавр) is qua niveau vergelijkbaar met een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de inhoud.

Magistr – Магистр

Het *Magistr*-programma bouwt voort op het niveau van een voltooide *Bakalavr*-opleiding.

- Duur: 2 jaar (120 studiepunten).

- Inhoud: de studie is meer gericht op onderzoek in vergelijking met een *Specialist*-opleiding. Afsluitend een staatsexamen en (de verdediging van) een scriptie.
- Toelatingseisen: een afgeronde bachelorgraad eventueel met extra eisen.
- Diploma: *Diplom Magistra* - Диплом магистра (masterdiploma). Bij het diploma hoort een bijlage waarop alle vakken, uren, cijfers, practica en de cijfers voor het afsluitend examen en de scriptie staan.

Het diploma geeft in principe toelating tot de toelatingsexamens van de promotie.

Het *Magistr*-diploma (Магистр) is qua niveau vergelijkbaar met een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs of hoger beroepsonderwijs, afhankelijk van de inhoud.

Specialist - Специалист

Parallel aan de bachelor- en masteropleidingen bestaan ook *Specialist*-opleidingen. *Specialist*-opleidingen zijn vaak meer praktijkgericht dan bachelor- en masteropleidingen. Voor de invoering van het bachelor-masterstructuur was dit het gebruikelijkste diploma in het hoger onderwijs.

Specialist-opleidingen komen veel voor in technische richtingen, maar ook bij lerarenopleidingen of juridische en economische studierichtingen en in medische beroepen (diergeneeskunde, geneeskunde, farmacie en tandheelkunde).

- Duur: in verreweg de meeste gevallen 5 jaar (300 studiepunten). Er zijn enkele uitzonderingen: geneeskunde duurt bijvoorbeeld 6 jaar (360 studiepunten). Bij sommige technische studies aan vooraanstaande universiteiten komt een langere duur voor, bepaalde lerarenopleidingen kunnen juist korter duren (4 jaar).
- Inhoud: net als in bacheloropleidingen zijn de eerste jaren breed van opzet met algemene inleidingen in een breed scala aan vakken. Vaak zijn stages en projecten onderdeel van de studie, en altijd een scriptie (bijvoorbeeld over een project).
- Toelatingseisen: het *Attestat o srednem obsjtsjem obrazovanii* (Getuigschrift van het voorgezet algemeen onderwijs) en de resultaten van het Uniforme Staatsexamen.
- Diploma: *Diplom specialista* - Диплом специалиста (Specialistdiploma). Bij het diploma hoort een bijlage waarop alle vakken, uren, cijfers, practica en de cijfers voor het afsluitend examen en de scriptie of het project staan.

Het diploma geeft in principe toelating tot de promotie. Volgens de Russische wetgeving geven deze opleidingen dezelfde academische rechten als

masteropleidingen, hoewel de (nominale) duur een jaar korter is dan een masteropleiding.

Het *Specialist*-diploma (Специалист) na een opleiding van 5 jaar is qua niveau vergelijkbaar met een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs of met een bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de inhoud.

Geneeskunde

De studie geneeskunde, afgerond met een *Specialist*-diploma duurt 6 jaar. Om het beroep van arts zelfstandig uit te mogen oefenen moet je na het behalen van met *Specialist*diploma nog een beroepsprogramma volgen:

- de *Internatura*, een klinische vakstage van 1 jaar; of
- de *Ordinatura*, een voorbereiding van 2 jaar gericht op de start van een promotie.

Promotie

Rusland kent 2 promoties:

- de *Kandidat Nauk* - Кандидат Наук, letterlijk: Kandidaat in de Wetenschappen; en
- de *Doktor Nauk* - Доктор Наук, de Doctor in de Wetenschappen.

Kandidat Nauk

Voor toelating tot de *Kandidat Nauk*-opleiding is een *Specialist*- of *Magistr*-diploma vereist. Het programma, de *Aspirantura* bestaat uit colleges, seminars en onderzoek en duurt 3 jaar. Studenten ronden de opleiding af met de openbare verdediging van hun proefschrift. Van het proefschrift moeten ze een verplichte uitgebreide samenvatting maken, het *Avtoreferat*. Als de dissertatieraad het proefschrift als voldoende beoordeelt, wordt het *Kandidat Nauk*-diploma uitgereikt.

Doktor Nauk

De *Doktor Nauk* is de hoogste academische titel in Rusland. De toelating is zeer selectief. De Academische Raad van een instelling beslist over de toekenning. Het onderzoeksproject moet geavanceerd werk zijn, waarin een fundamenteel wetenschappelijk probleem wordt opgelost.

Het opleidingsprogramma bestaat uitsluitend uit onderzoek. Bij excellent onderzoek en een uitstekende dissertatie kan een *Doktor Nauk*-diploma direct na een *Kandidat Nauk* worden toegekend. Van deze kwalificatie bestaat in Nederland geen tegenhanger.

Beoordelingssystemen

In het Russische onderwijs wordt een beoordelingsschaal van 5-2 gebruikt:

In cijfers	In woorden	Betekenis
5	<i>otlitsjno</i> - отлично	uitmuntend
4	<i>chorosjo</i> - хорошо	goed
3	<i>udovletvoritelno</i> - удовлетворительно	voldoende
2	<i>neudovletvoritelno</i> - неудовлетворительно (ook wel: <i>plocho</i> - плохо)	onvoldoende

Een 2 wordt zelden gegeven, zodat er in de praktijk niet veel variatie in cijfers is. Op diploma's uit het hoger onderwijs kun je de term *zatsjteno* – зачтено tegenkomen. Dit betekent dat het tentamen is behaald, voldaan.

Accreditatie en kwaliteitszorg

In Rusland valt kwaliteitszorg onder de [Federale dienst voor toezicht op het gebied van onderwijs en wetenschap](#).

Het [Nationale Accreditatie Agentschap](#) voert de accreditaties uit. Hogeronderwijsinstellingen mogen uitsluitend functioneren met goedkeuring van de regering. De instellingen en opleidingen moeten voldoen aan staatsstandaarden voor het onderwijs.

In Rusland zijn er 2 fases:

1. Licentie: dit is een staatsvergunning om onderwijs te verzorgen. Deze fase duurt doorgaans 3-5 jaar en gaat vooraf aan staatsaccreditatie.
2. Staatsaccreditatie: de instelling mag door de regering erkende opleidingen verzorgen en door de staat goedgekeurde diploma's en graden verlenen. De accreditatie is 6 jaar geldig.

Meer informatie over kwaliteitszorg en accreditatie staat op de [website van de Russische ENIC](#).

Documenten controleren

Minimale dossiereisen: ieder dossier afkomstig uit Rusland moet bestaan uit een kopie van het Russische, originele diploma en de diplomabijlage (of de cijferlijst bij oude diploma's) met vertalingen. Dat geldt zowel voor diploma's van het voortgezet onderwijs als voor diploma's van het hoger onderwijs.

Authenticiteit

Russische diploma's van geaccrediteerde hogeronderwijsinstellingen hebben een gelijkvormige opmaak. Het uiterlijk en de opmaak zijn door de jaren heen wel veranderd, maar op de [website van de Russische ENIC](#) staat een overzicht van welke formats in welke jaren werden gebruikt, met duidelijke afbeeldingen als voorbeelden. De enige uitzonderingen zijn de diploma's van de 2 nationale universiteiten (de Staatsuniversiteit van Moskou/Lomonosov-universiteit en de Staatsuniversiteit van Sint-Petersburg), deze instellingen mogen een eigen format gebruiken.

Het diploma is altijd ondertekend door de rector en voorzitter van de staatsexamencommissie.

Cum laude

Als de diplomahouder *cum laude* is afgestudeerd, wordt dat onder de titel *Diplom* met drukletters vermeld (*s otlitsjiet* - с отличием).

Diplomasupplement

Het Europese model van het diplomasupplement is niet ingevoerd in Rusland, maar de Russische diplomabijlagen vermelden wel gegevens over de opbouw van de opleiding en urenbelasting. Sommige instellingen verlenen op verzoek het Europese Diplomasupplement. Dit supplement vervangt echter niet het Russische Diplomasupplement.

Diplomawaardering

Nuffic beoordeelt een diploma volgens de principes van de [Lissabon Erkenningsconventie](#) (1997). Een praktische uitwerking van deze uitgangspunten is het Europese [EAR handboek \(manual\)](#).

■ Overzicht hogeronderwijsinstellingen

- [Website van de Russische ENIC](#) met onder meer een Engelstalig (en Russisch) overzicht van Russische erkende hogeronderwijsinstellingen.
- De dienst voor kwaliteitszorg, Obrnadzor, houdt [een database](#) bij van accreditaties, maar deze is alleen in het Russisch te raadplegen.

■ Handige websites

- De [Russische ENIC](#) met onder meer informatie over het Russische onderwijssysteem, onderwijsinstellingen en de Russische wet op het hoger onderwijs. De website toont ook voorbeelddiploma's van zowel het voortgezet als het hoger onderwijs.
- Het [Glavexpertcenter](#) (*Main State Center for Education Evaluation*), het centrum dat zich bezighoudt met internationale erkenning, geeft ook algemene informatie over het onderwijssysteem (o.a. met

voorbeelddiploma's). Ook de coderingen van Russische opleidingen zijn er in te zien (alle studierichtingen hebben een vaste code) en de opleidingsduur van beroepsgerichte opleidingen.

- Het [ministerie van Wetenschap en Hoger Onderwijs van de Russische Federatie](#) beheert de website [Study in Russia](#), met informatie voor buitenlandse studenten die in Rusland willen studeren.
- Het [ministerie van Onderwijs van de Russische Federatie](#) met informatie over basis-, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs.

■ Begrippenlijst

- **Bolognaproces:** Het proces dat is gestart nadat 29 Europese ministers van Onderwijs de 'Bologna Declaration' hebben getekend in 1999, waarmee ze onder meer afspraken om een Europese ruimte voor hoger onderwijs (*European Area for Higher Education* – EHEA) te creëren: "Een open ruimte die studenten, afgestudeerden en hogeronderwijs personeel in staat stelt te profiteren van ongehinderde mobiliteit en gelijke toegang tot hoger onderwijs van hoge kwaliteit." Daaronder valt het opzetten van een systeem gebaseerd op 2 fases, *undergraduate* en *graduate*, ook wel de bachelor-masterstructuur genoemd. In 2003 is een [derde cyclus](#) toegevoegd voor doctoraalopleidingen. Momenteel heeft de EHEA [48 leden](#).
- **Duur:** De nominale opleidingsduur, dat wil zeggen de lengte van de voltijdopleiding (geen deeltijd) zonder studievertraging.
- **EGE:** *Edini Gosudarstvenny Ekzamen*, ЕГЭ – Единый Государственный Экзамен. EGE is het eindexamen van de middelbare school en ook het toelatingsexamen voor hoger onderwijs.
- **Graduate-opleiding:** Een opleiding in het hoger onderwijs na afronding van een bachelorgraad. Zie ook de beschrijving in de Nuffic Glossary: [graduate](#).
- **Lissabon Erkenningsconventie:** Het verdrag over de erkenning van kwalificaties in het hoger onderwijs in de Europese regio, werd in 1997 opgesteld door de Raad van Europa en Unesco. Het doel is om eerlijke erkenning te bevorderen tussen de partijen die de conventie hebben bekrachtigd. Lees meer op de [website van de Raad van Europa](#).
- **Undergraduate-opleiding:** een opleiding voor een bachelorgraad. Zie ook de beschrijving in de Nuffic Glossary: [undergraduate](#).